

Riksdagsledamöter på Läkaresällskapet:

Brist på debatt om forskning på levande foster förvånar

Frågan om tillvaratagande av vävnad från aborterade foster skapade stor debatt. Däremot har det varit förvånansvärt tyst bland politikerna när det gäller frågan om forskning på foster som ska aborteras, trots att den rimligen borde väckt en ännu intensivare debatt.

– Har lekmännen i de etiska kommittéerna blivit hemmablinda, undrade riksdagsledamot Barbro Westerholm (fp) under en debatt på Svenska läkaresällskapet.

Som Läkartidningen tidigare berättat (nr 11/97) pågår en debatt om huruvida en forskargrupp vid Huddinge sjukhus ska få tillstånd att bedriva forskning på foster, efter det att aborten är igångsatt. Forskningen är inriktad på ett antal svåra ärftliga blodsjukdomar och en etikansökan ligger nu hos Medicinska forskningsrådets nämnd för forskningsetik för principbedömning.

När ämnet debatterades på Svenska läkaresällskapet handlade det bl a om etikkommittéernas tysta lekmän, och om vilka foster, friska eller sjukdomsbärande, som försöken borde inriktas på.

»En obehaglig tanke»

Torbjörn Tännsjö, professor i praktisk filosofi, menade att det vore »mycket mer sympatiskt om forskningen utvecklades tillsammans med de kvinnor som direkt berörs av sjukdomen».

– Det finns något obehagligt i tanken att utnyttja en kvinnas abort för forskning, då skälet till aborten är något helt annat än att fostret bär på någon av dessa sjukdomar, sade Torbjörn Tännsjö.

– Det anser jag bl a med hänsyn till allmänhetens förtroende för forskarna.

Överläkare Magnus Westgren, Huddinge sjukhus:

– Det är allt för få fall av sjukdomsbärande foster i Sverige för att vi skulle kunna få den kunskapsbas som behövs. Det är inte heller etiskt försvarbart att centralisera vissa typer av aborter, sade Magnus Westgren, och fick medhåll av professor Lars Jacobsson som är ordförande i sällskapets etiska delegation.

– Den aktuella familjen skulle också ha mycket svårt att välja mellan abort eller inte, när det finns en teoretisk möjlighet att barnet efter behandling kan födas friskt, sade Lars Jacobsson. Att stäl-

las inför det valet är, enligt min mening, betydligt mer oetiskt än de planerade försöken.

Riksdagsledamot Christina Pettersson (s) var mycket tveksam till det val som kvinnan ställs inför.

– När man har bestämt sig för att göra abort ser man inte fostret som en individ, det är kvinnans skyddsmekanism. Då ställs man inför frågan om läkarna får ta tillvara organ etc, som om det vore en person. Jag skulle uppleva frågan som brutal, sade Cristina Pettersson som även sitter med i Socialutskottet.

– Jag tycker också att det är förvånande att den etiska diskussionen inte förts upp på nationell nivå.

När Huddingegruppen fick tillstånd att genomföra huvudprojektet, dvs tillföra stamceller till sjukdomsbärande foster i behandlingssyfte, var det förknippat med ett krav på att inte gå ut offentligt med försöken. Detta för att man inte kunde förutse följderna och därför inte borde »inge orimliga förhoppningar».

Tystnaden bestod då den lokala etiska kommittén godkände en vidareutvecklingen av projektet, och gav tillstånd till försök på tio foster som skulle aborteras.

Under debatten på Svenska läkaresällskapet riktade riksdagsledamöterna kritik mot att lekmännen i kommittéerna inte har uppmärksammat dessa frågor som sådana att de förtjänar en bred offentlig debatt.

Professor Lars Jacobsson trodde att det kan bero på att den information som ledamöterna i etiska kommittéer får till stor del skiljer sig från den information som når ut till allmänheten.

– Informationen till kommittén är betydligt utförligare och i många ärenden bjuds även forskaren in, om ledamöterna tycker att det behövs. Det är därför inte förvånande att lekmännen inte väckte debatt, sade Lars Jacobsson.

Forskargruppens etikansökan ska behandlas av MFRs nämnd för forskningsetik i april.

Peter Örn

Stiftelsen för strategisk forskning satsar på nya forskningsprogram

Stiftelsen för strategisk forskning har beslutat att initiera två nya program inom biovetenskap: två resurscentra för genomforskning och ett för cellfabriker för proteinexpression.

Stiftelsen för strategisk forskning ska de närmaste tre åren, 1997–1999, utöver tidigare beslutade anslag satsa 500 miljoner kronor i olika åtaganden. Beslutet är en följd av de minskade statliga anslagen till forskningsråd och NUTEK.

– En representantgrupp med personer från forskningsråd, NUTEK och stiftelsen har gått igenom vilka utökade satsningar som stiftelsen borde göra, säger Inger Florin på Stiftelsen för strategisk forskning.

– De nu beslutade medlen täcker de minskade statsanslagen till råden, däremot får inte NUTEK full täckning.

Stiftelsen har tagit beslut om två resurscentra inom genomforskning som får minst 10 miljoner kronor per år de första tre åren, och ett program för cellfabriker för proteinexpression som får minst fyra miljoner kronor per år de första tre åren.

– Det finns redan idag resurscentra

för genomforskning i Uppsala och cellfabriker för proteinexpression vid Kungliga Tekniska Högskolan, KTH, våra program bygger vidare på dessa, säger Inger Florin.

– Vilket universitet som ska bli värduiversitet för genomforskningen är dock inte klart. De universitet som är intresserade ska under våren ombes lämnas in i anbud till oss. Medlen betalas ut den 1 januari 1998.

Ett resurscentra inom genomforskning ska syssla med automatiserad storskalig genetisk kartläggning, det andra med automatiserad DNA-sekvensering. Målsättningen är att skapa en ökad kunskapsbas som sedan kan ligga till grund för utveckling av läkemedel.

Även programmet för cellfabriker för proteinexpression har betydelse för läkemedelsindustrin, men även för stora delar av den cell- och molekylärbio-logiska forskningen.

Syftet med programmet är att ta fram metoder för storskalig framställning, rening och funktionell analys av proteiner. Värduiversitet för programmet är KTH.

Peter Örn